

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 78/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. februára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Eugenom Kostovčíkom, Gelnická 33, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžf 33/2015 z 26. júla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. novembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Sžf 33/2015 z 26. júla 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“) na strane žalobcu.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5 S 1/2014-59 z 24. septembra 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) zrušil podľa § 250i ods. 2 písm. d) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“) preskúmané rozhodnutie finančného riaditeľstva a prvostupňové rozhodnutie Daňového úradu Prešov, pobočky Poprad a vec vrátil finančnému riaditeľstvu na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol tak, že finančnému riaditeľstvu uložil povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 780,57 € na účet jeho právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Opravným uznesením č. k. 5 S 1/2014-76 z 26. januára 2015 (ďalej len „opravné uznesenie“) bol spresnený výrok o náhrade trov konania podľa § 151 ods. 8 Občianskeho súdneho poriadku tak, že finančné riaditeľstvo bolo zaviazané na náhradu trov konania sťažovateľovi vo výške 70 € (za zaplatený súdny poplatok) a ďalej na zaplatenie trov právneho zastúpenia vo výške 710,57 € právnenému zástupcovi v stanovenej lehote.

Podľa odôvodnenia rozsudku krajského súdu bola náhrada trov konania priznaná na základe uplatnenia nároku v zmysle § 250k ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a pozostávala z náhrady zaplateného súdneho poplatku 70 € a náhrady trov právneho zastúpenia uznaných v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za účelne uplatnené v rozsahu 710,57 €, čo predstavovalo tarifnú odmenu za štyri úkony právnej služby, náhradu cestovného v súvislosti s cestou na pojednávanie, náhradu za stratu času v súvislosti s cestou

na pojednávanie a DPH z priznanej náhrady trov právneho zastúpenia v sume 118,43 €. Krajský súd nepriznal žalobcovi nárok na náhradu uplatnenej časti trov právneho zastúpenia, ktorá pozostávala z náhrady zmluvnej odmeny vo výške 40 000 € uplatnenej na základe predloženej zmluvy o poskytovaní právnej pomoci z 5. decembra 2013, ktorú sťažovateľ uzavrel so svojím právnym zástupcom.

Proti rozsudku krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania a proti opravnému uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom.

Najvyšší súd napadnutým uznesením rozsudok krajského súdu v napadnutej časti výroku o náhrade trov konania v spojení s opravným uznesením potvrdil.

Sťažovateľ pred ústavným súdom tvrdí, že *«podstatou právneho problému v danej veci je to, či na účely rozhodovania podľa ustanovenia § 250k ods. 2 O. s. p. možno do kategórie „všetky trovy konania“ zahrnúť aj zmluvnú odmenu 40 000 € dohodnutú medzi advokátom a jeho klientom podľa zmluvy o poskytovaní právnych služieb»*.

Na podporu svojho právneho názoru, že do tejto kategórie možno zahrnúť aj zmluvnú odmenu, sťažovateľ uvádza: *«15. Z ustanovenia § 250k ods. 2 O. s. p. jednoznačne vyplýva, že ak sú splnené uvedené podmienky súd uloží správnomu orgánu, aby sťažovateľovi nahradil všetky trovy súdneho konania... z ustanovenia § 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vyplýva, že aj tarifná odmena, rovnako ako paušálna odmena je len jedným druhom zmluvnej odmeny a spôsoby určenia zmluvnej odmeny môžu byť kombinované. Z uvedeného dôvodu pojem „všetky trovy súdneho konania“ nie je možné spájať len s tarifnou odmenou, ako s jedným druhom zmluvnej odmeny ale s akoukoľvek zmluvnou odmenou dohodnutou v rámci zmluvného vzťahu medzi zástupcom a zastúpeným, ak je v súlade s vyhláškou č. 655/2004 Z. z. Podľa sťažovateľa z ustanovenia § 250k ods. 2 O. s. p. jednoznačne vyplýva nahradiť sťažovateľovi všetky trovy súdneho konania a pri takomto znení ani pri žiadnej novej interpretácii tohto ustanovenia nie je možné prijať záver, že „všetky trovy súdneho konania“ sú len trovy konania určené tarifnou odmenou. Súd*

ustanovenie § 250k ods. 2 O. s. p. vyložil a aplikoval v extrémnom rozpore s jeho znením a posúdil ústavne neakceptovateľným spôsobom.»

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 2 Sžf/33/2015 z 26. 07. 2017 porušil základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

2. Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 2 Sžf/33/2015 z 26. 07. 2017 porušil základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 2 Sžf/33/2015 z 26. 07. 2017 porušil základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 1 dodatkového protokolu.

4. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Sžf/33/2015 z 26. 07. 2017 sa zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

5. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia...“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštalácie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia

ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju judikatúru týkajúcu sa rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania, podľa ktorej vo všeobecnosti platí, že pochybenia pri rozhodovaní o trovách konania spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli

iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014). Pre intervenciu ústavného súdu je v takýchto prípadoch nevyhnutná zvýšená intenzita namietaného porušenia označených práv.

Sťažovateľ namieta, že v zmysle § 250k ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku možno do kategórie „všetky trovy konania“ zahrnúť aj zmluvnú odmenu v sume 40 000 €, ktorú si dohodol so svojim advokátom.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení v relevantnej časti uviedol: *„Podstatou právneho problému v danej veci je to, či na účely rozhodovania podľa ust. § 250k ods. 2 O. s. p. možno do kategórie „všetky trovy konania“ zahrnúť aj zmluvnú odmenu 40 000 € dohodnutú medzi advokátom a jeho klientom v čl. II Zmluvy o poskytovaní právnych služieb zo dňa 5. 12. 2013, ktorá bola dojednaná za zastupovanie klienta v danej veci pred všeobecnými súdmi, pričom platnosť a účinnosť zmluvy bola stanovená do vyčerpania všetkých právnych možností pred všeobecnými súdmi v zmysle právnych predpisov, pokiaľ sa zmluvné strany nedohodnú inak. V čl. V. ods. 4 advokát vyhlásil, že v prípade splnenia podmienok podľa § 250k ods. 2 O. s. p. si bude dohodnutú odmenu uplatňovať v súdnom konaní. Zároveň v súlade s ust. § 18 vyhl. č. 655/2004 Z. z. upozornil svojho klienta, že v prípade určenia trov konania, ktorých náhrada sa priznáva voči inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe sa výška odmeny advokáta určí podľa ust. § 9 - 14 vyhl. č. 655/2004 Z. z.*

Vyhláška č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb rozlišuje zmluvnú odmenu (§§ 2 – 8, t. j. hodinová odmena, paušálna odmena, podielová odmena), tarifnú odmenu (§§ 9 – 14) a tarifnú odmenu v osobitných prípadoch. Na účely náhrady trov konania v jednotlivých druhoch súdnych a iných konaní je výslovne upravená tarifná odmena, s čím korešponduje aj povinnosť upozornenia klienta v zmysle § 18. Z vyššie uvedeného vyplýva, že pri rozhodovaní podľa § 250k ods. 2 O. s. p. môže byť žalobcovi v rámci náhrady trov konania priznaná iba náhrada trov právneho zastúpenia predstavujúca súčet tarifných odmien a súvisiacich nárokov za jednotlivé úkony, účelne ako aj neúčelne vykonané (napr. nedôvodne opakované alebo nevyžiadané podania).

Nie je však žiaden dôvod na priznanie nároku na náhradu dojednanej paušálnej odmeny, ktorá je jedným druhom zmluvnej odmeny. Nemožno opomenúť, že inštitút zmluvnej odmeny je výslovne upravený iba ako vzťah medzi zástupcom a zastúpeným. Za situácie, keď všeobecná zákonná úprava obsahuje racionálny a všeobecne použiteľný mechanizmus spôsobu výpočtu odmeny za zastupovanie v súdnom konaní, nie je žiadny logický, racionálny ani legálny dôvod na prenášanie dôsledkov možnosti dohody o fakticky ničím neobmedzenej výške zmluvnej odmeny na protistranu v súdnom konaní.“

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu konštatuje, že citované závery nevykazujú žiadne znaky arbitrárnosti či svojvôle. Najvyšší súd zrozumiteľným a dostatočným spôsobom odôvodnil napadnuté uznesenie, pričom správne poukázal na rozdiel medzi zmluvnou a tarifnou odmenou, ako i na špecifickosť paušálnej odmeny, ktorá je v danom kontexte obmedzená iba dohodou strany a jej právneho zástupcu.

V opačnom prípade by sa teda pri pripustení právnej argumentácie sťažovateľa výška „sankcie“ pre správny orgán obsiahnutá v § 250k ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku za to, že v novom rozhodnutí nerešpektoval právny názor vyslovený nadriadeným súdom v zrušujúcom rozhodnutí, stala neobmedzenou, resp. obmedzenou len dohodou strany konania a jej právneho zástupcu.

Podstatou označeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku teda je (bola) náhrada všetkých, účelne i neúčelne vykonaných úkonov, pričom samotná náhrada trov právneho zastúpenia je priznávaná podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene.

Ústavný súd napokon dodáva, že samotná skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť

právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení tak, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu právny výklad najvyššieho súdu vo vzťahu k aplikácii príslušného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o náhrade trov konania takéto nedostatky nevykazuje.

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 20 ústavy, resp. práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd uvádza, že keďže ústavný súd nepovažuje právne závery najvyššieho súdu za arbitrárne, ani za zjavne neodôvodnené, skutočnosti, ktoré sťažovateľ uviedol vo svojej sťažnosti, nesignalizujú, že by bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie prijať záver o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť odmieta podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Keďže sťažnosť sťažovateľa bola ako celok pri jej predbežnom prerokovaní odmietnutá, ústavný súd sa jeho ďalšími požiadavkami nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v danom prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. februára 2018